

Zródło: Fotolia.com

Wykonywanie zadań zleconych z zakresu rejestracji osób na potrzeby kwalifikacji wojskowej i ich ewidencji

Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, czerwiec 2018 r.

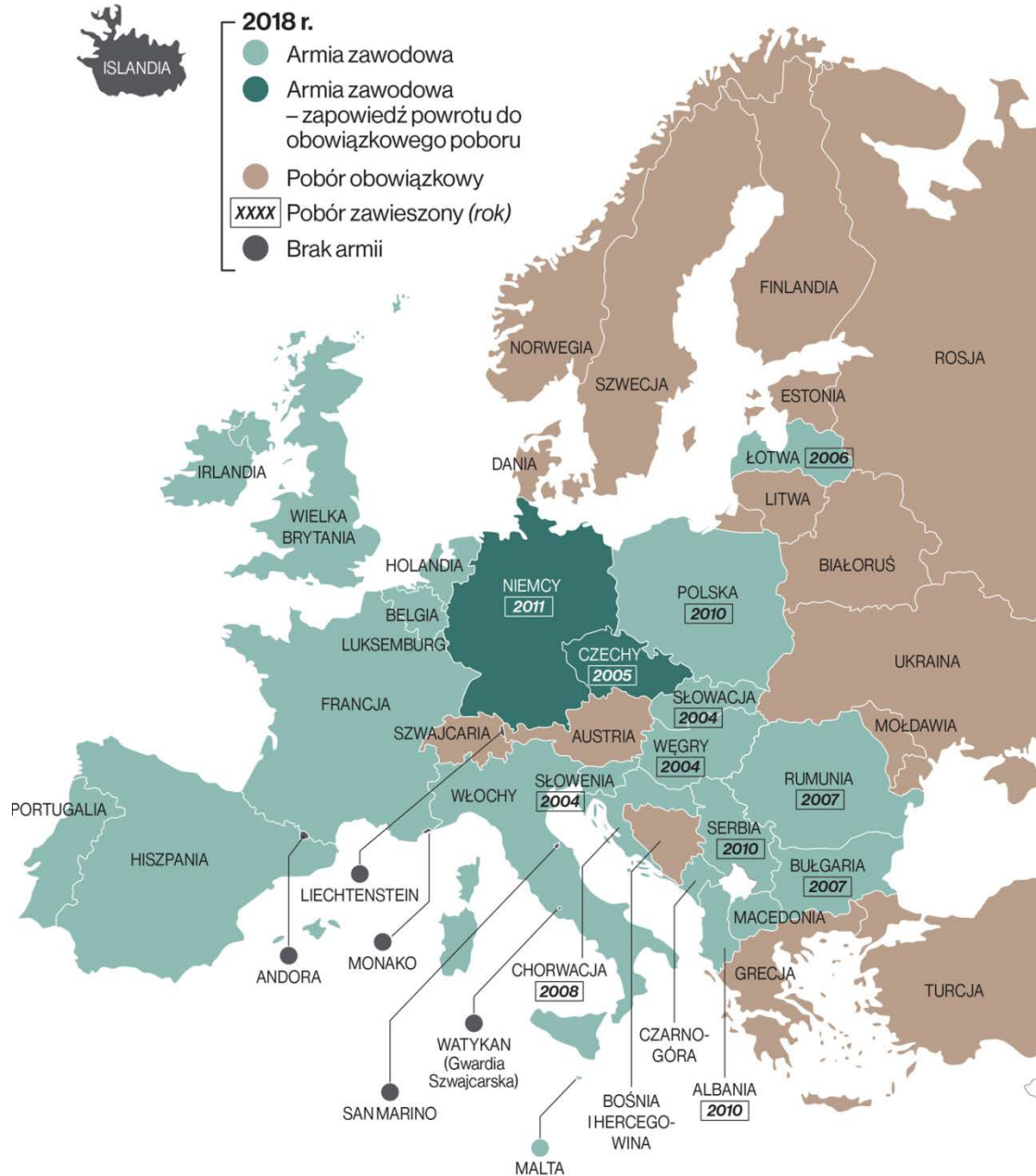
01 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

Kwalifikacja wojskowa:

- odbywa się od 2009 r. (zastąpiła powszechny pobór do wojska) i była obszarem dotychczas niekontrolowanym przez NIK;
- stanowi jeden z ważnych instrumentów administrowania rezerwami osobowymi dla celów powszechnego obowiązku obrony;
- służy uzyskaniu i usystematyzowaniu informacji o potencjale zasobów ludzkich i zdolności obywateli do służby wojskowej.

Przeprowadzona na terenie województwa wielkopolskiego w 2016 r. kontrola doraźna (R/16/011), wykazała że zadania w zakresie rejestracji i kwalifikacji wojskowej nie były właściwie realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Obowiązek służby wojskowej w państwach Europy

Źródło: Opracowanie własne NIK.

03 Co kontrolowaliśmy?

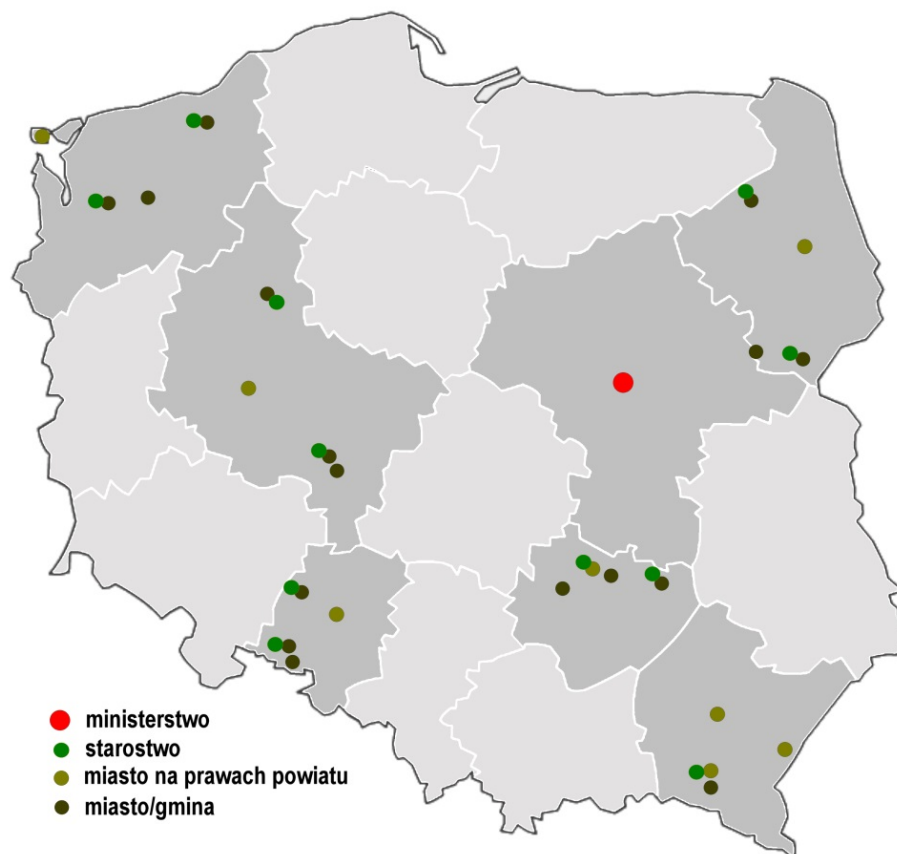
Prawidłowość realizowania zadań w zakresie kwalifikacji i ewidencji wojskowej, wynikających z ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

W szczególności:

- prowadzenie i udostępnianie rejestru osób, wykorzystywanego na potrzeby prowadzenia kwalifikacji,
- warunki przeprowadzania kwalifikacji wojskowej oraz zakładania ewidencji wojskowej,
- wydawanie decyzji przez organy wykonawcze gmin w sprawach dotyczących powszechnego obowiązku obrony,
- działania Ministra Obrony Narodowej mające na celu dostosowanie systemu kwalifikacji wojskowej m.in. do sytuacji po zniesieniu z dniem 1 stycznia 2018 r. obowiązku meldunkowego.

04 Kogo kontrolowaliśmy?

- Minister Obrony Narodowej;
- 35 jednostek samorządu terytorialnego na obszarze sześciu województw, w tym:
 - 16 urzędów miast lub gmin,
 - 8 urzędów miast na prawach powiatu,
 - 11 starostw.

05 Stwierdzony stan

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie rejestracji i kwalifikacji wojskowej

WÓJT | BURMISTRZ | PREZYDENT MIASTA

REJESTRACJA

- Nierzetelne sporządzanie i aktualizowanie rejestrów
- Nieprzekazywanie lub nieterminowe przekazywanie danych zawartych w rejestrach
- Niewykreślanie osób z rejestru bądź niezawiadanie właściwych organów o wpisaniu do rejestru
- Niearchiwizowanie rejestrów

KWALIFIKACJA WOJSKOWA

- Nierzetelne sporządzanie list stawiennictwa
- Realizowanie zadań przez osoby nieposiadające odpowiedniego upoważnienia
- Nieustalanie przyczyn niestawienia się osób do kwalifikacji wojskowej
- Wzywanie do kwalifikacji na jedną godzinę
- Niesporządzanie lub nieprzekazywanie do WKU zestawień osób, które nie stawily się do kwalifikacji wojskowej do końca roku kalendarzowego, w którym ukończyły 24. rok życia

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

www.nik.gov.pl

06 Stwierdzony stan

- Organy wykonawcze skontrolowanych powiatów i miast na prawach powiatu zapewniły odpowiednie lokale i pomieszczenia wraz z wyposażeniem.
- Stwierdzone w starostwach powiatowych i miastach na prawach powiatów nieprawidłowości dotyczyły:
 - nierzetelnego przedstawiania wojewodom propozycji do wojewódzkiego planu wojskowego oraz informacji dotyczących sposobu organizacji kwalifikacji wojskowej,
 - finansowania wynagrodzeń powiatowych komisji lekarskich w sposób naruszający obowiązujące przepisy.

07 | Stwierdzony stan

Minister Obrony Narodowej:

- zapewnił odpowiednie warunki organizacyjne w celu administrowania rezerwami osobowymi,
- wobec planowanego uchylecia przepisów mających znieść obowiązek meldunkowy, nie zachodziła konieczność podejmowania przez niego działań mających na celu zmianę systemu kwalifikacji wojskowej.

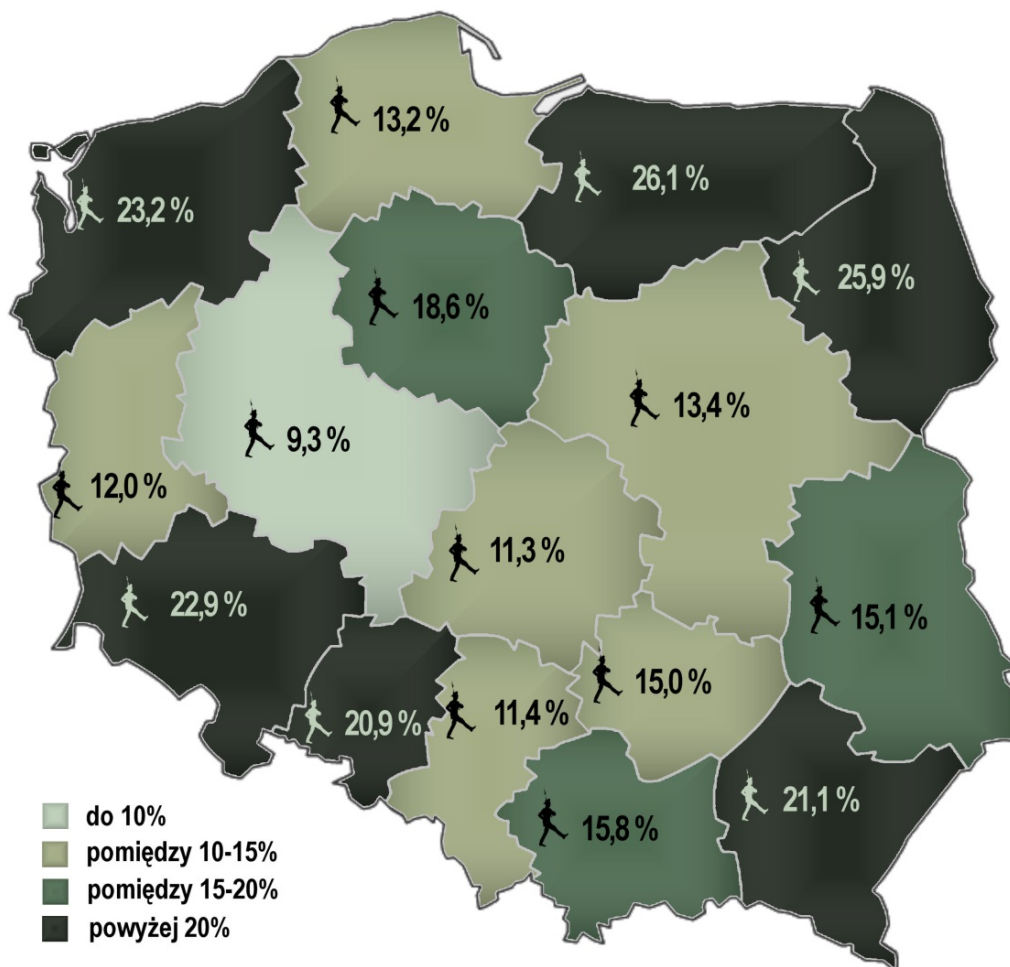
08 Stwierdzony stan

Stawiennictwo:

- nie wszyscy zobowiązani stawiali się do kwalifikacji wojskowej,
- w 2016 r. na obszarze całego kraju, nie stawiło się **38.493** mężczyzn, co stanowiło 16,2% ogółu osób zobowiązanych do stawienia się,
- wskaźnik stawiennictwa rocznika podstawowego w 2016 r. wyniósł **93,9%**, natomiast niski wskaźnik stawiennictwa występuje wśród roczników starszych - **19,1%**,
- w badanym okresie, nastąpił wzrost liczby mężczyzn wzywanych kolejny raz do kwalifikacji wojskowej: z **30.703** w 2015 r. do **32.191** w 2016 r.

09 Stwierdzony stan

Wskaźniki dotyczące mężczyzn, którzy nie dopełnili obowiązku stawienia się do kwalifikacji wojskowej, na obszarze poszczególnych województw w 2016 r.

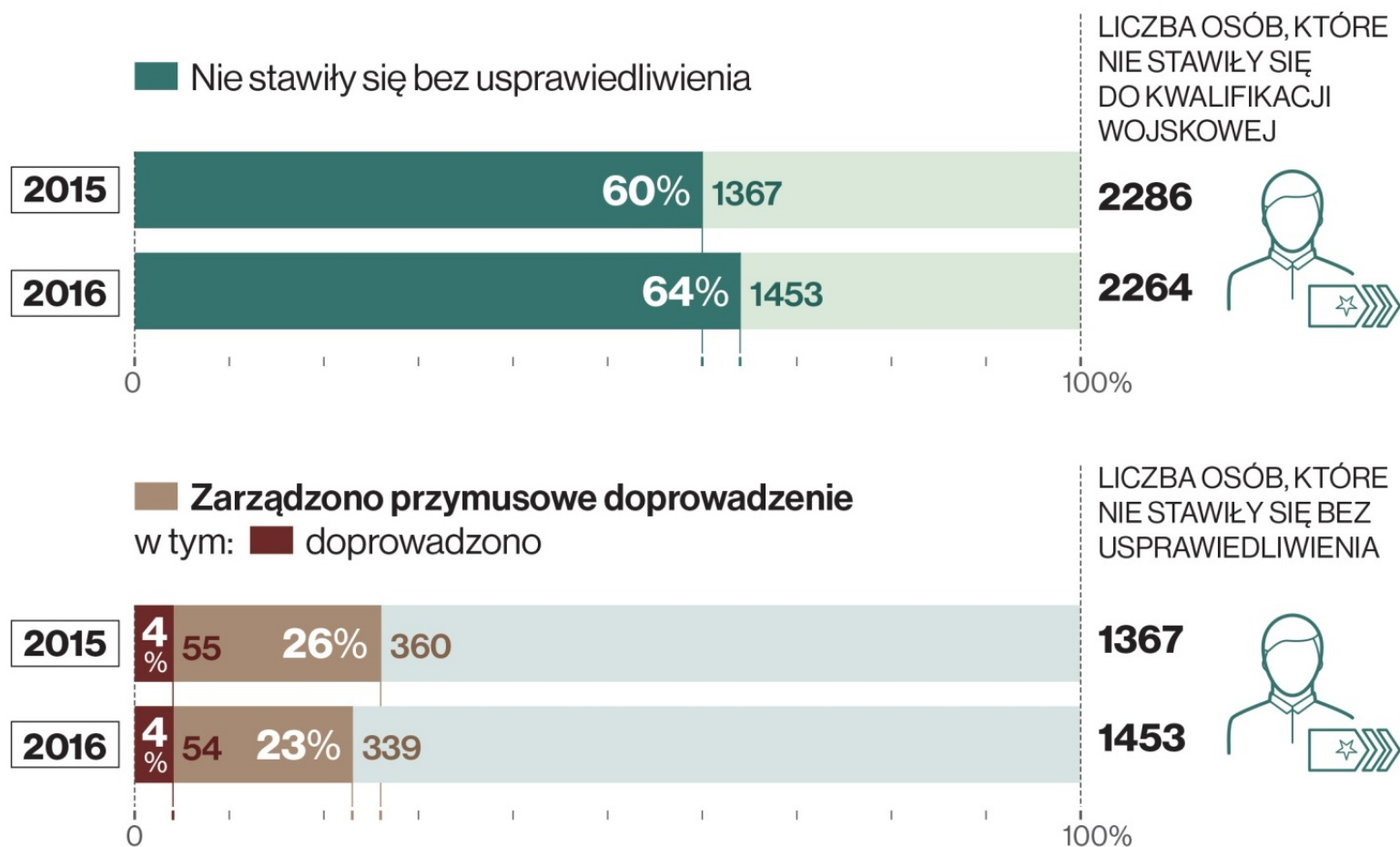
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdań Wojewódzkich Sztabów Wojskowych z kwalifikacji wojskowej w 2016 r.

10 Stwierdzony stan

- Większość zobowiązanych osób, które nie stawiły się do kwalifikacji wojskowej, przebywa stale lub czasowo poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, co uniemożliwia ich skuteczne zawiadomienie o konieczności stawienia się do kwalifikacji.
- Dostępne w obecnym stanie prawnym środki w postaci przymusowego doprowadzenia do kwalifikacji przez Policję lub wymierzenia grzywny w celu przymuszenia do stawiennictwa albo w ogóle nie były stosowane przez uprawnione organy, albo okazywały się nieskuteczne.

11 Stwierdzony stan

Stosowanie w 2016 r. przez kontrolowane jednostki przymusowego doprowadzenia do kwalifikacji wojskowej

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

12 Ocena ogólna

Skontrolowane jednostki samorządu terytorialnego zapewniały sprawne przygotowanie i przeprowadzenie kwalifikacji wojskowej. Stwierdzone w każdej ze skontrolowanych jednostek nieprawidłowości, głównie w sferze organizacyjnej, nie miały istotnego wpływu na przebieg kwalifikacji. Nie wszyscy zobowiązani stawiali się do kwalifikacji wojskowej. W 2016 r. do kwalifikacji wojskowej na obszarze całego kraju, nie stawiło się 16,2% ogółu osób zobowiązanych do stawienia się. Większość osób, które mimo obowiązku, nie stawiły się do kwalifikacji wojskowej, przebywa stale lub czasowo poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, co uniemożliwia skuteczne zawiadomienie ich o konieczności stawienia się do kwalifikacji. W konsekwencji tego, dostępne w obecnym stanie prawnym środki w postaci przymusowego doprowadzenia do kwalifikacji przez Policję lub wymierzenia grzywny w celu przymuszenia do stawiennictwa albo w ogóle nie były stosowane przez uprawnione organy, albo okazywały się nieskuteczne.

Minister Obrony Narodowej

Najwyższa Izba Kontroli opowiada się za wprowadzeniem rozwiązań prawnych, które ułatwiłyby obywatelom polskim przebywającym poza granicami kraju, realizację powszechnego obowiązku obrony w zakresie kwalifikacji wojskowej, bez osobistego stawiennictwa zobowiązanych, np. na podstawie elektronicznie uzyskanych dokumentów i oświadczeń.

Wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast

Wypracowanie i wdrożenie (np. w ramach kontroli zarządczej) mechanizmów zapewniających:

- prawidłowe sporządzanie i przekazywanie dokumentacji powstającej na potrzeby kwalifikacji wojskowej,
- wykonywanie czynności zastrzeżonych ustawą do kompetencji wójta, burmistrza, prezydenta miasta wyłącznie przez osoby mające pisemne upoważnienia do ich wykonywania,
- stosowanie obligatoryjnych środków dyscyplinujących wobec osób, które nie dopełniają obowiązku stawienia się do kwalifikacji wojskowej.

Starostowie, prezydenci miast na prawach powiatu

Wypracowanie i wdrożenie (np. w ramach kontroli zarządczej) mechanizmów zapewniających:

- przekazywanie właściwym wojewodom rzetelnych i pełnych informacji niezbędnych do przygotowania wojewódzkiego planu kwalifikacji wojskowej,
- zapewnienie prawidłowego wykorzystania środków dotacji celowych przeznaczanych na kwalifikację wojskową.

W przypadku przyjęcia od wojewody zadań publicznych z zakresu administracji rządowej, dotyczących kwalifikacji wojskowej, zawieranie porozumień, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

15 Działania po kontroli

Z odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne wynika, że kierownicy skontrolowanych jednostek bądź zrealizowali wnioski pokontrolne (137 wniosków, 89%) bądź podjęli działania zmierzające do ich realizacji (17 wniosków, 11%).

Źródło: Fotolia.com

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu